

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 227/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditřa a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **ENERGO SOLUTIONS, s.r.o.**, Hviezdoslavovo námestie 9, Bratislava, zastúpenej doc. JUDr. Lilou Bronislavou Pavelkovou, PhD., advokátkou, Jesenského 12, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-6S/93/2019 takto

rozhodol:

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-6S/93/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správnemu súdu v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. BA-6S/93/2019 konal bez zbytočných prietřahov.
- Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje prikázať správnemu súdu konať bez zbytočných prietřahov a priznať jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že na základe žaloby podanej sťažovateľkou začalo na Krajskom súde v Bratislave 24. apríla 2019 konanie o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) vedené pod sp. zn. 6S/93/2019. Od podania žaloby súd vo veci nekoná.

3. Jednoznačným dôkazom porušenia označených práv sťažovateľky je skutočnosť, že konanie trvá 5 rokov, počas ktorých nebolo vo veci nariadené jediné pojednávanie, resp. urobený iný procesný úkon súdom, vo veci nebolo rozhodnuté. Dôležitým faktom je tiež právoplatné rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v tejto kauze, v ktorom vyslovil záväzný právny názor aj pre rozhodovanie v namietanom konaní.

4. Právny zástupca sťažovateľky podal 13. februára 2024 sťažnosť na prietahy predsedovi správneho súdu. V odpovedi sa správny súd stotožnil s tým, že došlo k prietahom v napadnutom konaní na krajskom súde, ale nie s tým, že došlo k prietahom na správnom súde. Uvedené posúdenie sťažovateľka považuje za nesprávny výklad zákona, ktorý je v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, keďže pre účastníka konania ide o jeden spor a zmena súdnej mapy ho nesmie negatívne zasiahnuť.

5. Z hľadiska kritérií posudzovaných ústavným súdom sťažovateľka zastáva názor, že vec nie je osobitne právne a už vôbec skutkovo zložitá. Skutkový stav medzi stranami sporný nie je. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, je potrebné rešpektovať záväzné rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžo/90/2016. Z hľadiska správania sťažovateľky ako žalobkyne táto uvádza, že svoje povinnosti uložené súdom (zaplatiť poplatok za podanie žaloby) riadne a včas splnila. Odvtedy sa opakovane domáhala nariadenia pojednávania alebo rozhodnutia, ale márne. Pre sťažovateľku má neexistencia rozhodnutia v tejto veci veľmi vážne následky, pretože projekt, ktorý chcela realizovať a o ktorého povolenie žiadala žalovaného, žalovaný povolil inej spoločnosti, hoci o žiadosti sťažovateľky nikdy nerozhodol, resp. opakovane rozhodol nezákonne, čo potvrdil aj najvyšší súd.

II.

Vyjadrenie správneho súdu

6. Správny súd k sťažnosti (po chronológii úkonov) uviedol, že svoju činnosť začal 1. júna 2023 a súčasne naň prešiel výkon súdnictva z Krajského súdu v Bratislave, Nitre a Trnave vo všetkých veciach, v ktorých bola od 1. júna 2023 daná právomoc správnych súdov. V tom čase senát 6S prebral spolu 795 nevybavených vecí, z čoho bolo nerozhodnutých 763 vecí. Sudkyňa spravodajkyňa v napadnutom konaní má aktuálne pridelených spolu 413 nerozhodnutých vecí, z ktorých je približne 14 vecí starších ako predmetná vec. V režime sledovania súdnych konaní predsedníčkou správneho súdu je okrem predmetnej veci zaradených ďalších 7 vecí. Vec bola sudkyňi pridelená 7. júna 2023, spis jej bol fyzicky odovzdaný 2. augusta 2023. Po preštudovaní spisu sudkyňa zistila, že žalobkyňa svoje právo procesnej repliky nevyužila, a preto zo strany správneho súdu neboli robené žiadne ďalšie písomné úkony. Žalobkyňa v žalobe požiadala o nariadenie pojednávania, vec je aktuálne v poradí na rozhodnutie. Sudkyňa zastáva názor, že zo strany správneho súdu nevznikli prietahy, vec bude rozhodnutá v dohľadnej dobe. S vyjadrením sudkyne spravodajkyne sa stotožnila predsedníčka správneho súdu, ktorá upriamila pozornosť na to, že momentálne má správny súd z celkového počtu 44 miest sudcov obsadených len 33 miest

sudcov, z ktorých 30 je aktívnych, čo je výrazná personálna poddimenzovanosť, ktorá má nepochybne zásadný vplyv na rýchlosť konania.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a jej práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote spočívajúce v nečinnosti správneho súdu v napadnutom konaní.

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie označených práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom k stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou dnes už konštantnou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

10. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľka žalobkyňou, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného, ktorá predstavuje bežnú agendu správnych súdov. Skutková ani právna zložitosť veci z predloženého spisu nevyplýva, resp. nemožno ju riadne vyhodnotiť vzhľadom na skutočnosť, že správny súd dosiaľ nevykonal žiadne dokazovanie, žiadne pojednávanie, ktoré by poukázalo na komplikované zisťovanie skutkového stavu, ale zaoberal sa iba vykonávaním prvotných úkonov nasledujúcich po podaní žaloby. Ani správny súd vo svojom vyjadrení nehodnotil napadnuté konanie ako právne či skutkovo náročné.

11. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd z predloženého spisu zistil, že sťažovateľka napriek žiadosti o predĺženie lehoty na repliku a následným opakovaným výzvam krajského súdu (mailom, telefonicky) počas roka 2019 svoje vyjadrenie napokon nepredložila. Ústavný súd uvádza, že reagovať na vyjadrenie žalovanej strany replikou je právom žalobcu, a nie jeho povinnosťou. Ak sťažovateľka nepovažovala za potrebné vyjadriť sa k podaniu žalovaného, nemožno ju za to sankcionovať. Využitie procesných prostriedkov je totiž výlučne vecou strany sporu a súd limituje len v tom, že musí vyčkať na uplynutie lehoty na vykonanie úkonu (obdobne III. ÚS 519/2021, I. ÚS 444/2021), a preto neobstojí obrana správneho súdu spočívajúca v tvrdení, že súd nekonal, pretože sa sťažovateľka nevyjadrila.

12. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že správny súd, resp. krajský súd v danej veci nereagoval na to, že nemá doručenú repliku sťažovateľky, čo naposledy preveroval 5. decembra 2019 s konštatovaním, že vyjadrenie sťažovateľky mu predložené nebolo a od tohto

momentu až dosiaľ (teda viac ako štyri roky) zostal v napadnutom konaní absolútne nečinný. Nečinnosť správneho súdu takej intenzity nie je ústavnoprávne akceptovateľná.

13. Pokiaľ ide o obranu správneho súdu týkajúcu sa nedostatočného personálneho obsadenia novozriadeného správneho súdu, ktorá súvisí s prechodom výkonu súdnictva (bod 6 tohto nálezu), predmetné tvrdenie je síce možné vnímať ako objektívne, na strane druhej ústavný súd dáva do pozornosti, že systémové zmeny v súdnictve či nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020). Ústavný súd poznamenáva, že táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu, je pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti správneho súdu za plynulosť konania v posudzovanej veci ju zohľadniť nemožno. Účelom ústavnej sťažnosti totiž nie je pomenovanie príčin zbytočných prieťahov alebo dospieť k záveru, či majú objektívny, alebo subjektívny charakter, ale rozhodnúť, či k prieťahom v konaní došlo.

14. Ústavný súd tiež pripomína, že v dôsledku prechodu výkonu súdnictva v sťažovateľkinej veci (§ 3 zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení) z krajského súdu na správny súd nesie objektívnu zodpovednosť za postup v napadnutom konaní správny súd ako nástupnícky súd.

15. V konklúzii už uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať

16. V súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené a ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom správneho súdu v napadnutom konaní, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

17. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur.

18. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľke priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu), čo spolu predstavuje 713,96 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

19. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Libor Duľa
predseda senátu